

27. Elintarvikekeskus

Elintarvikekeskuksen toiminnasta v. 1944 on sen toimitusjohtaja antanut seuraavan kertomuksen:

Yleiskatsaus. V. 1944 elintarvikekeskuksen toiminta jatkui poikkeuksellisissa oloissa suunnilleen entiseen tapaan. Pääkaupungin yleinen huoltotilanne pysyi melko tyydyttävänä aina syksyyn asti, jolloin tilanteessa kuitenkin tapahtui huomattava muutos huomponpaan suuntaan. Heikosta perunasadosta, kuljetusvaikeuksista y.m. johtuen kävi ensinnäkin ilmeiseksi, että riittävän perunamäärän hankkiminen laitoksen tarpeisiin edessä olevaa talvikautta silmälläpitäen muodostui ylivoimaiseksi tehtäväksi. Mutta useiden muidenkin tärkeiden elintarvikkeiden, kuten lihan ja suolakalan hankkiminen talven varalle kohtasi suuria vaikeuksia. Tästä johtuen jäivätkin varastot vuoden päättyessä useiden tärkeiden tavaralaatujen osalta suhteellisen pieniksi ja siirtyi varastojen välttämätön täydennys tässä suhteessa seuraavaan vuoteen.

Johtokunta. Elintarvikekeskuksen johtokuntaan kuuluivat v. 1944 seuraavat henkilöt: puheenjohtajana talousneuvos H. M. Gebhard, varapuheenjohtajana lääketieteellisen-siaatti U. E. Tötterman sekä jäseninä toimittaja Y. A. Kaarne, kirjaltaja A. E. Katra sekä arkkitehti S. Lagerborg-Stenius. Talousneuvos Gebhardin ollessa häntä kohtaan tapaturman johdosta estynyt hoitamasta puheenjohtajan tehtäviä kesäkuun puolivälistä vuoden loppuun, hoiti mainittuja tehtäviä johtokunnassa varapuheenjohtaja Tötterman. Johtokunta kokoontui vuoden varrella 16 kertaa ja pöytäkirjain pykäläluku oli 122.

Toimitusjohtaja E. Sarkia, joka myös toimi johtokunnan sihteerinä, oli virkavapaana tammikuun 17 p:stä huhtikuun 16 p:ään sekä joulukuun 2 p:stä vuoden loppuun, jona aikana hänen tehtäviään hoiti kirjanpitäjä Y. Laesmaa.

Johtokunnan käsittelemistä ja päättämistä asioista mainittakoon seuraavat:

Tammikuun 29 p:nä pidetyssä kokouksessa hyväksyttiin noudatettaviksi perusteet inventoimisten ja ruokalain kassantarkastusten suorittamisajoista.

Toukokuun 20 p:nä pidetyssä kokouksessa päätettiin ryhtyä toimenpiteisiin n.s. keskusvarastojärjestelmän toteuttamiseksi laitoksen keskusvarastossa.

Kesäkuun 1 p:nä pidetyssä kokouksessa päätettiin tehdä esitys kaupunginhallitukselle pääkeittäjän viran korottamisesta 50 palkkaluokasta 47 palkkaluokkaan sekä yhden pääkeittäjän viran ja neljän 49 palkkaluokkaan kuuluvan ruokalanhoitajan viran perustamisesta.

Elokuun 9 p:nä pidetyssä kokouksessa päätettiin tulevaisuudeksi varastoida omaa toimintaa sekä muita kaupungin laitoksia varten 2 milj. kg perunaa sekä harkinnan mukaan muita ruokajuureksia.

Lokakuun 17 p:nä pidetyssä kokouksessa päätettiin toimitusjohtajan esityksestä ilmoittaa kaupunginhallitukselle, että elintarvikekeskus ei kykene hankkimaan aikaisemmin lupaamansa 2 milj. kg:n perunamäärää.

Joulukuun 1 p:nä pidetyssä kokouksessa päätettiin määrätä kirjanpitäjä Y. Laesmaa väliaikaisesti hoitamaan toimitusjohtajan tehtäviä, minkä toimenpiteen kaupunginhallitus hyväksyi.

Joulukuun 19 p:nä pidetyssä kokouksessa päätettiin suorittaa kaupunginvaltuuston syyskuun 20 p:nä tekemistä erinäisten virkojen palkkojen järjestelyistä sekä uusien virkojen perustamisista johtuvat nimitykset, jotka välillisesti koskivat kaikkiaan 27 elintarvikekeskuksen toimihenkilöä.

Henkilökunta. Vuoden päättyessä oli elintarvikekeskuksen palveluksessa yhteensä 107 henkilöä, joista 50 sääntöpalkkaisia.

Toimipaikat. V. 1944 elintarvikekeskuksella oli seuraavat toimipaikat: toimisto, keskusvarasto, keittiö ja myymälä Helsinginkadun 24:ssä, lihavarasto teurastamossa sekä keskusperunavarasto Herttoniemessä.

Ruokaloita oli vuoden aikana toiminnassa kaikkiaan 13, nimittäin ruokala Kataariinankadun 2:ssa, virkamiesruokala Sofiankadun 1:ssä, virkamiesruokala It. Alppirinteen 1:ssä, rakennustoimiston konepajan ruokala Hämeentien 87:ssä, kaasutehtaan ruokala Sörnäisissä, Raitiotie ja omnibus oy:n ruokala Mannerheimintien 74:ssä ja Hämeentien 84:ssä, sähkölaitoksen ruokala Pikku Robertinkadun 3—5:ssä, huoltoviraston ruokala Siltasaarenkadun 3:ssa, Herttoniemen ruokala, Hietarannan kahvila, Uunisaa-ren kahvila sekä Pallokentän kahvila.

Raaka-aineiden jakelu kaupungin laitoksille ja muille ostajille. Kertomusvuonna elintarvikekeskus entiseen tapaan toimitti raaka-aineita 4 sairaalalle, 11 opetuskeittiölle, 5 lastenkodille, 37 lastentarhalle ja 12 kesäsiirtolalle. Kaupunginhallituksen suostumuksella myytiin raaka-aineita myöskin useille, etupäässä yleishyödyllisille, lahjavarjoilla toimiville sosiaalisille laitoksille ja järjestöille.

Valmiin ruoan valmistus ja jakelu. Elintarvikekeskuksen keittiössä valmistettiin ruokaa, paitsi omia toimipaikkoja varten, myöskin kaupungin 21 kansakoululle, 36 oppikoululle, 2 ammattikoululle, puolustuslaitokselle sekä erinäisille yksityisille joukkotilaa- jille. Poikkeuksellisista oloista johtuen koululaisruokinta vähentyi 3.45 milj. mk eli 64.7 % edellisestä vuodesta. Koulukeittoja jaettiin kertomusvuonna yhteensä 722 382 annosta, edellisenä vuonna 2 310 316 annosta.

Keskusperunavarasto. Syksyllä 1943 hankittu suhteellisen suuri perunavarasto saatiin kevään 1944 kuluessa kohtalaisilla hinnoilla sijoitetuksi.

Syysostojen tulos oli sen sijaan sangen heikko. Herttoniemen varastoon saatiin ostetuksi aiotun 2 milj. kg:n asemasta ainoastaan vajaat 300 000 kg. Tämän lisäksi ostettiin 379 475 kg lanttua, 66 020 kg porkkanaa, 61 640 kg punajuurta ja 32 680 kg kaalia.

Tärkeimpien tarvikkeiden hankintamäärät olivat seuraavat:

Tarvike	1943 kg	1944 kg	Tarvike	1943 kg	1944 kg
Leipää	92 043	193 588	Lihaa	29 584	42 434
Suurimoita ja hiutaleita ..	66 249	47 815	Ravintorasvoja	6 650	12 792
Jauhoja	69 418	48 412	Suolakalaa	21 121	17 520
Sokeria	5 794	14 347	Marjoja	10 000	6 258
Kahvinvastiketta	2 300	2 300	Perunaa	2 187 450	320 972
			Lanttua	80 341	379 475

Maitoa ja piimää hankittiin v. 1943 397 674 l ja v. 1944 266 764 l.

Tulot ja menot. Elintarvikekeskuksen tulot v. 1943 ja v. 1944 jakautuivat seuraaviin eriin:

Tuloerä	1943 Mk	1944 Mk
Valmiin ruoan toimitus kaupungin laitoksille	3 319 983	1 654 713
Raaka-aineiden toimitus kaupungin laitoksille	1 873 523	1 266 706
Valmiin ruoan toimitus muille ostajille	11 337 767	12 737 928
Raaka-aineiden toimitus muille ostajille	4 395 550	4 195 708
Luontoisedut	519 396	484 975
	<hr/>	<hr/>
	Yhteensä 21 446 219	20 340 030

Eri menoeriin määrärahat ja kustannukset jakautuivat v. 1944 seuraavasti:

Menoerä	Talousarvion mukaan, mk	Tilien mukaan, mk	Säästö (+) tai ylitys (-), mk
Palkkiot	17 700	17 875	— 175
Sääntöpalkkaiset virat	1 784 972	1 769 986	+ 14 986
Tilapäistä työvoimaa	1 800 000	1 627 272	+ 172 728
Vuokra	1 406 252	1 383 940	+ 22 312
Vedenkulutus	50 000	49 770	+ 230
Lämpö	450 000	513 762	— 63 762
Valaistus	80 000	99 215	— 19 215
Kaluston hankinta	150 000	11 165	+ 138 835
Kaluston kunnossapito	150 000	191 776	— 41 776
Tavaraostot	15 000 000	11 842 410	+3 157 590
Käyttövarat	600 000	966 673	— 366 673
Korjaukset	30 000	47 644	— 17 644
	Yhteensä 21 518 924	18 521 488	+2 997 436

Vertailun vuoksi mainittakoon, että elintarvikekeskuksen menot v. 1943 nousiva 20 131 921: 15 mk:aan. Voittoa kertyi siis v. 1943 1 314 298: 25 mk ja v. 1944 1 818 541: 50 mk.